

Vásár után

(Elbeszélés)

Az estet meleg, üvegszínű pára bélelte ki. Még nem volt sötét. Szűrkellett. Valahol fenn a kékségben ezüst szálak úsztak. Őszbe hajlott az idő.

Boris nagyon boldog volt. Lecsorgatta a köcsögökről a vizet és ahogy szokta, ráborította őket a készítés fenyőléceire. Milyen szép is... sóhajtott, hogy bebámult a kerítés fölött a szőlősbe. Tekintete megpihent a dús fürtökön. Igazi jó termés. Áldott idő... És most maga sem tudta, de valahogy önmaga jutott eszébe. Picit elpirult, mert mintha boldog kis mozgolódást érzett volna a szíve alatt. Várandós volt... Másfél hónap — talán kettő... Milyen boldog is lesz János!...

Gondolatai az urára terelődtek. Sokat dolgozik. Most is kint van a kasznár főgyit túrja. Köll a píz. Itt a gyerek... a nádat is cserélni köll a tetőn, de nem is ez a baj. Erre számótak. Hanem a tennapi, az elég baj. Füstös beadta a számlát. Kimult szögény... Volt már vagy 19 esztendő. Lejárta a magáét. Most aztán, föltözhetik a malacot... pedig szép volt ott az almárium tetején. Egy pár garas abban is van. János majd hozzá csapja a többihez, de még akkó is köcsönt kő fölvenni. Majd csak vesznek valami jó félét, valami szürkét. János a szürkét szereti. Beszél is már az egyik kupeccal... Ez nem tetszett Borisnak, nem szerette ezeket az embereket. Hamisak, betyár üzérkedők... Ebből élnek. Valami szorongás félét érzett mindig a közelükben. Mégis nem mert szólni Jánosnak. Még leheregné. Ez nagyon fájna. Eddig még nem kaptak össze...

Gondolataiból a kocsi zörgése rázza fel. Kaput! Kiáltotta János. Mivel Boris mozgása kissé elnehezedett az utóbbi hetekben, hát késett egy kissé.

Kaput, a mindenségit! Kiáltott újra, érződött hangján, hogy ingerült. Hogy kitárult a kapu, ráhúzott a lovakra és becsördített...

Tán a füleden ülsz, Borcsa? — vetette oda félvállról... Borisnak a szívébe nyilallott. János még nem nevezte így. Mennyire idegen a hangja. Milyen feldult. A szeme csupa láng...

Közben János már a kifogással bajlódott... Segíteni köll neki, látszik, hogy fáradt. Szépen köll most Jánossal bánni... Boris szó nélkül hozzá fogott. Máskor is csinálta már ezt.

Elmégy innen! hördült rá János, hogy észre vette. De János!... Hallgass! Erigy a dolgodra. Mit kuntárkodsz, tán bajt akarsz! Az utolsó szavakat már ordította. Erről egy kicsit meghökkent és valamivel csendesebben hozzá tette: nem látod, hogy a fakó, az istenségit, amit a sogortú kértem köcsön, egész nap kötődött, elszaggatta a hámot, rudat tört, hogy

az ördög vinné el... Még rúgott is... El is láttam a baját esküszöm! Dühödtt pillantást vetett a fakó hasa ajjára. Duzzadt csikok szántották keresztül-kasul, itt-ott vér követte nyomát. Nyomatéku­l még egyet sercintett...

Boris most már értette, hog­yne értette volna...

Vasárnap még sötétesen kocsira ültek. A városba hajtottak az őszi vásárra. Az úton János, a gondolatait szövögette. Volt mit szőnie, mert nem is olyan egyszerű dolog lovat venni. Különösen nem egy három hold­dasnak, földtúrónak ott a Törley-ek tövében. János 3 holdja oda rugott ki az uradalom földjéhez a laposban. A gondolatok malom módjára morzsolgatták. Méregdrágák lettek a lovak az utolsó esztendőkbén. Valamire való ló nemigen akad szegény embernek. A legjavát elviszi az állam katonának, a többit megveszik az uraságok. Tovább már nemigen akart gondolni. Minek? Ez már régi nóta. Azért megcsillant egy kis remény. Hátha?... Itt ül mellette Gergő Pali a kupec, ismeri ez jó a vásárokat, de a lovakat is. Azt is mondta tud egyet... kancát... csak az a baj nehezen adja fejit eladásra a gazdája. Sokat kér. Majd alkudnak... Azt a kis cenzár píz­ta meg ne sajnálja az ember a kupectú, mer úgy forog a kerék, ha kenik...

Boris nem így gondolkodott. Ott ült a kocsi derékban, majd kirázta lelkét. Azért kitartott. Így csinálta ezt még a nagyanyja is, még az utolsó héten is kin vótt a fődön... Egy ideig míg sötét volt a csillagokat figyelte, aztán mikor megvilágosodott, a kupec hátáról le nem tudta venni a szemét.

— Furcsa kis ember — évődött magában. A sok menéstől meggörbült. — A kalap szinte vállaiba nyomta ravasz kis fejét. — Ez a görcs emberke akar nekünk lovat venni? János azt mondja ügyes, csavarintós az esze járása. Majd kiviláglik. Rögvest beleszól, ha rossz lovat akar rá­lőcsölni Jánosra. Boris lelkét ezek a gondolatok hánytorgatták, testéb a kocsi rázta. Mire beértek a városba, nagyon ingerlékeny lett. Nem is ment ki a vásárba. Ott maradt Verkáéknál, ahova bekötöttek. Igaz, nem is volt szándékában; még megnyomhatnák a sokaságban...

Délután öt óra felé jöttek vissza az emberek, pityókosan. A lovakat hab verte ki. Szánalmas állapotban voltak. Borisban láttukra felfordult a világ. Milyen lovat vehetett egy részeg ember? Mire szedhette rá az a sunyi Gergő Pali?... hasított belé az aggodalom. Úgy érezte, ha megszólal, mindjárt elsírja magát. Könnybe lábadó szemmel vizsgálgatta a piszkos habban fürdő kis szürkét, az új lovukat. Ez volna az?... Az a piszkos kis jószág? Ebbe ölték minden egészségüket? Egész biztos kötődik is... most persze húz, mint a güzü. Hog­yne húzna, lehet, hogy a kupec titokban be is rugatta, már ezt így szokták eladáskor a kötődős lovakkal, hogy könnyebben gazdát cseréljenek... Töprengéseiből János hangja verte fel:

Teccik édes Borcsám!? És részeg esetlenségében nagyot húzott a szürke lucskos farára. Boris, mintha csak erre várt volna, kiszabadult belőle a szó. Így becsülted meg magad! Részegeskedsz, ahelyett, hogy meg­nézted volna jobban, hogy mihöz kötöd a szerencsédet!... János nem állhatta, rá kontrázott. Boris sem maradt el, kegyetlenül összezördültek...

Utána a férfiak újra lemelegedtek a bor mellett. Este lett az indulásból.

Sűrű lompos felhők takarták el az eget. Vaksötét volt. Boris meggyújtotta a viharost, de nem ült János mellé. Pokolian sistergett benne az indulat. Ő bizony nem ül mellé, inkább gyalog megy. Hát csak vitte a lámpást a kocsi előtt. Rettenő haragjában elfeledkezett, előre haladott állapotáról is. Egy darabig lépésben poroszkáltak. Dehogy a negyedik kilométer után sem akart kocsira ülni. Jánosból kirobbant a szitkozódás, a lovak füle közé csörrentett és elviharzott az éjszakában...

Borisra rászakadt a súlyos, fekete egyedüllet. A lámpa imbolygó fénye, az utat két oldalt közézfogó kukorica tarlok széleit nyaldosta. A csend siketen ülepedett mindenre. Borisra is ráterpeszkedett. A nagy indulat, ami majd szét feszítette, most, hogy egyedül maradt, furcsa szorongás-félében oldódott fel. Nem félt, nemigen szokott félni... Azért érezte, hogy mégsem mindegy.

Az eső is szemerkélni kezdett. Szitált. Hamar síkossá lett a keskeny gyalogút. Kicsit megszaporaázta lépteit. Jó volna beérni Jánost. Hátha mégis leáll és bevárja? Itt-ott most már meg is csúszott, de nem törődött vele. Az esővel keletkezett kis hát szél még segítette is. Kimelegedett. A hajlathoz közeledett, remélte, hogy itt bevárja János. Nem várta be. Alig kapaszkodott ki a hajlathoz, megdermedt. Mintha a szél elmosódott, rekedt, kísérteties hangot hozott volna utána. Miután másodszor is felhangzott, tisztán kivehette: V-á-r-j-o-n! Nem várlak én, ugrott fel a félelem Borisban. Mit tudom én, ki vagy? Körül világított és neki engedte lépteit. Jól meg szaporaázta, mégis alig haladt. Fenemög csúszott. Egyszer el is bukott. Felállt. Nekiilendült, de megdermedtek a lábai. Mintha közelebből hallotta volna, v-á-r-j-o-n! S mindjárt rá is duplázott, az ismeretlen, sokkal követelőbben, v-á-á-r-j-on!... Az elejét jól meghúzta. Jaj édes Jánosom! Nyögött fel Boris. Merre vagy? Az éjszaka komoran nyelte el a hangját. János nem volt sehhol...

Boris egy picit csusszantott, felemelte a lámpást, körül világított, most nem látott semmit. A sötétség félelmesen ásított körülötte. Újra neki iramodott. Hol a meleg, hol a hideg fogta meg. Tagjait zsibbadó reszketés járta át. Képzlődött. Furcsa torzon-borz alakot sejtett maga mögött. Eszébe jutottak a kislány korában mesélt úton-állók... Ez is ilyen lehet... Jaj, uram teremtem! Csak most segíts! Izzó hevülettel imádkozott. Összehadart mindent. Az eső ruháját, testét a verejték áztatta. Sokszor úgy érezte, hogy egy helyben topog és nehéz ólmok csüngenek a lábain.

Mié is félek én? — dacolt fel benne hirtelen egészséges, forró vére? Azért se! Átkos szitkokba csapott és leállt. Bátran vissza fordult. Vadul káromkodni kezdett. Végig emlegette a szenteket, majd rátért a földiekre, még Jánosra is, végezetül a kupecot, Gergő Palit sem hagyta ki, Ismét szusszantott. Nemsokára újra hörgött a háta mögött: V-á-r-j-o-n! Úgy tűnt, mintha hordóból jött volna. Már a laposban lehet — gondolta Boris a hang után.

Izonyú félelem szállta meg. Utoléri! Biztos utoléri! Megragadja — Becepeli a kupok közé — Leteperi... Jaj édes, aranyos Jánosom! — Sírt fel kínos fájdalmában. Lábai úgy odaszegődtek a talajhoz, hogy mozdítani sem bírta őket. Pedig most menni kellene, szaladni, repülni... mégsem lehet, a félelem erősebb... Azután egy darabig szinte úgy érezte, hogy most már megy jókora lépésekkel, pedig csak helyben taposta a sa-

rat. Percekig tartott míg métereket elkecmergett. Mivel egy ideig szünetelt az ismeretlen hangja, valamennyire összeszedte magát. Így várta, hogy újra megszólaljon.

Ehelyett azonban a háta mögött mindjobban erősödő lódobogásra lett figyelmes. A felismerésre, hogy lovon jön és el sem futhat — ájulás környékezte. Teljesedjék, aminek teljesednie kell! — gondolta elveszve és bénultan megállt. Fogai összeverődtek, telt karja reszketett a lámpással, ahogy felemelte. Bele akart nézni, támadója szemébe. Emberi önérzetének utolsó nyilatkozata volt ez.

Várt. A puha feketeségből, sötét lovas vált ki. Mivel a ló a fénytől egy picit megtorpant, megbiztatta: Vá-á-ándor! — S megbökte sarkával a ló vékonyát...

Bőrüből mély sóhaj szakadt fel: Hát ez volt az? ...

A kései vásárjáró rá se hederített, elnyelte lovával együtt az éjszaka ...

János mégis csak megvárta hajnal felé a falu előtt. Szó nélkül melegen összehúzódtak az ülésen. észre sem vették, hogy a szürkület rájuk nevetett.

Sáfrány Imre: Tanulmányfej